

Sairastuminen köyhdyttää - köyhyys sairastuttaa

Siru

Olen 55-vuotias nainen, perheessäni puoliso ja 1 lapsi. Takana useampi ammatti, vuosien opintoja ja töitä, hyvin vähän työttömyyttä, mutta kroonisten, fyysisten sairauksien vuoksi pitkiä sairauspoissaoloja ja sairauspäivärahalla sinnittelyä. Puolison kanssa yli 20 vuotta yhteiseloa, mutta puolisollla tilanne sama, useita ammatteja, paljon opintoja, vähän työttömyyttä mutta sitäkin enemmän kroonisia sairauksia, jotka vaikeuttavat yhä enemmän työn saantia.

Puolison työn vuoksi muuttoja eri paikkakunnille, pienillä paikkakunnilla hänelle töitä (maatalouslomittaja), mutta käytännössä minulle jäi vain opiskelu, fyysisesti raskaat pätkätyöt tai työttömyys. Opinnoista huolimatta en työllistynyt ja töitä oli lähinnä tarjolla siivouspuolella. Välilevy- ja kaularankaongelmien sekä 4 ison leikkauksen ja niistä toipumisten myötä fyysisistä työtä en kykene enää tekemään. Vuosien myötä velkaantuminen vain jatkui, ei ollut esim. omien vanhempien tukiverkkoa, jäimme väliinpuotoajiksi toimeentulotuen suhteen, luottotietojen menetys vaikeutti ja vaikeuttaa kaikkea. Olo on kuin rikollisella, vaikka on ollut halu ja tarkoitus tehdä työtä, jolla tulisi toimeen.

Muutimme suureen, yli 100 000 asukkaan kaupunkiin v. 2018, kun olin saanut lasten ja nuorten erityisohjajan tutkinnon suoritettua ja uskoa oli, että elämä muuttuu, töitä löytyy varmasti. Ei löytynyt, tässä vaiheessa tuli ikäsyrjintä vastaan: yli 50- vuotiaille ei töitä löydy. Puoliso sai vielä pätkätöitä (rakennus-, siivous, ym. fyysisiä) mutta koska ne olivat vain muutaman kuukauden mittaisia, niin toimeentulo meni vain heikompaan suuntaan. Tässä vaiheessa puolison keho teki stopin. Munuaisten vajaatoiminta, astma, korona-aika ja riskiryhmä. Peruspäiväraha toimeentulona. Laitoimme kaikkiin mahdollisiin paikkoihin työhakemuksia, viiden vuoden aikana ainakin 200 hakemusta. Itse jaksoin uskoa vielä tulevaisuuteen sen verran, että pyrin korkeakouluun sosiaaalialalle v.2022 ja pääsin sisään. Koin, että nyt olen vihdoinkin hyödyttävä yhteiskuntaa ja minua tarvitaan ja minulla on jotain merkitystä muillekin.

Mutta vuosia jatkunut ahdinko, velkaantuminen (esim. opintoihin olen joutunut aina ottamaan opintolainaa, jotta edes jotenkin tulemme toimeen), maksuhäiriömerkintöjen lisääntyminen (terveydenhoitokulujakaan ei saa aina maksettua, koska elämme kädestä suuhun) ja luottokelvottomana oleminen ja eläminen (eikä edes toivoa asioiden muuttumisesta) sairastuttivat minut niin, että olen joutunut tänä syksynä keskeyttämään opinnot toistaiseksi ja hakemaan sairauslomaa ja sairauspäivärahaa. Diagnoosina keskivaikea masennus ja juuri tällä hetkellä voimani eivät riitä aina edes perusasioihin. Tulevaisuudesta en jaksa unelmoida.

Koin kuitenkin, että omakohtaiset kokemukseni vähävaraisuudesta ja köyhyydestä on tuotava esiin: Kun edes joku päättäjä ymmärtäisi, millaisessa ahdingossa meitä ihmisiä elää oikeasti. Tämä kertomukseni ei ole satua. Ja meitä vähävaraisia on paljon, me olemme kuitenkin yhtä arvokkaita ja omaamme aivan samanlaisen ihmisarvon kuin kuka tahansa riippumatta siitä, kykenemmekö tekemään työtä. Työtä ilman mitään syytä vieroksuvia ihmisiä en ole milloinkaan tavannut.

Kysymykset päättäjille:

1. Onko köyhällä/vähävaraisella ihmisellä ihmisarvoa nyky- Suomessa? Jos on, niin kuinka sen ilmenee? Mita taanko ihmisarvo työkykyisyydellä, siis tuottavuudella? Eikö riitä, että jokainen tekee parhaansa oman fyysisen ja henkisen kykynsä mukaan?

2. Stigma: luottotietojen menetys, maksuhäiriömerkinnät, ulosotto: jos henkilö menettää ne itsestään riippumattomista syistä, voi rangaistus olla koko loppuelämän mittainen. Onko yhteiskunnalle edullisempaa se, että yksilö sairastuu kokonaan työkyvyttömäksi ja joutuu yhteiskunnan tukien varaan kuin se, että velkoja

annettaisiin anteeksi, jotta luottotiedot palautuisivat nopeammin ja ulosottokierre katkeaisi? Kun ihmiselle palautuu tätä kautta elämänhalu ja kyky tehdä työtä, hän ei ole enää vain rasite yhteiskunnalle vaan veronmaksaja ja täysivaltainen yhteiskunnan jäsen.